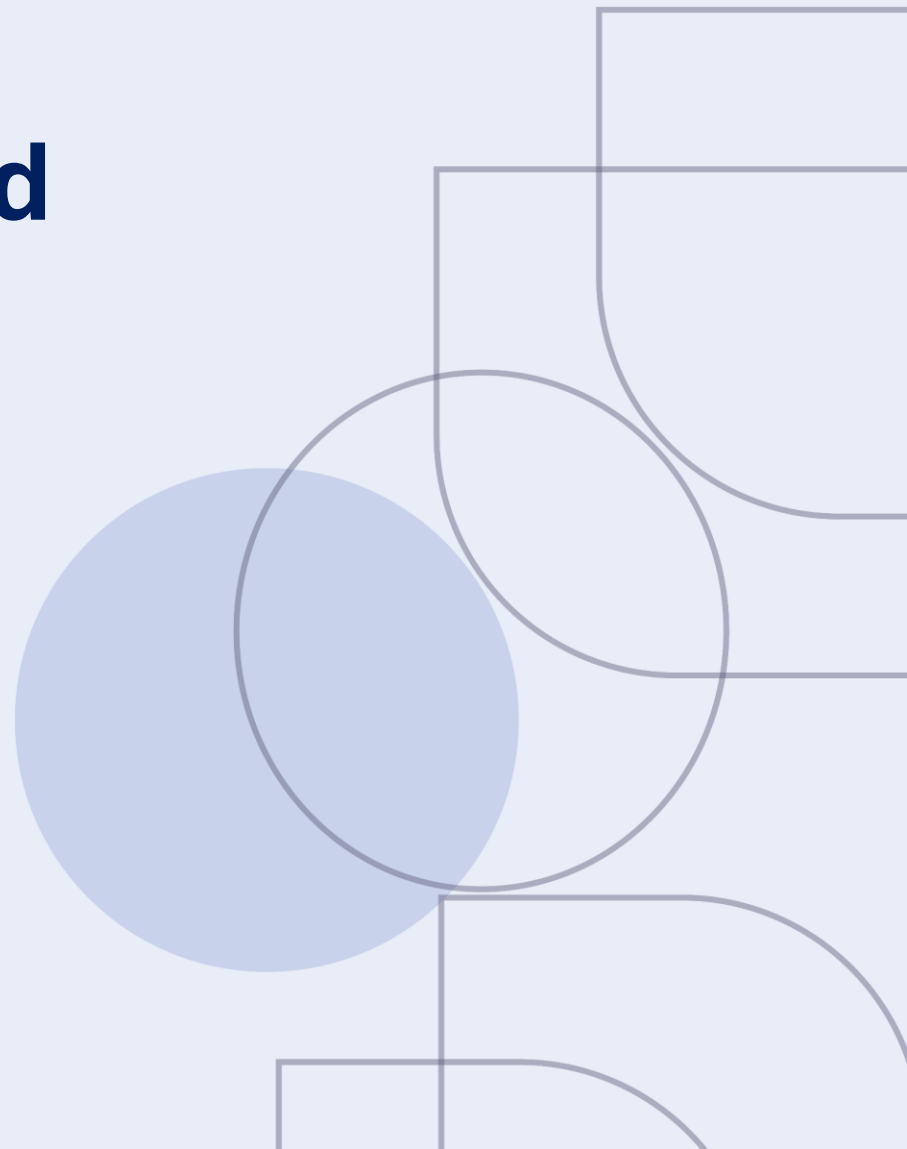

Eelarvenõukogu arvamus 2027.–2030. aastaks seatud eelarve-eesmärkide kohta

Viljar Arakas
eelarvenõukogu aseesimees

september 2026

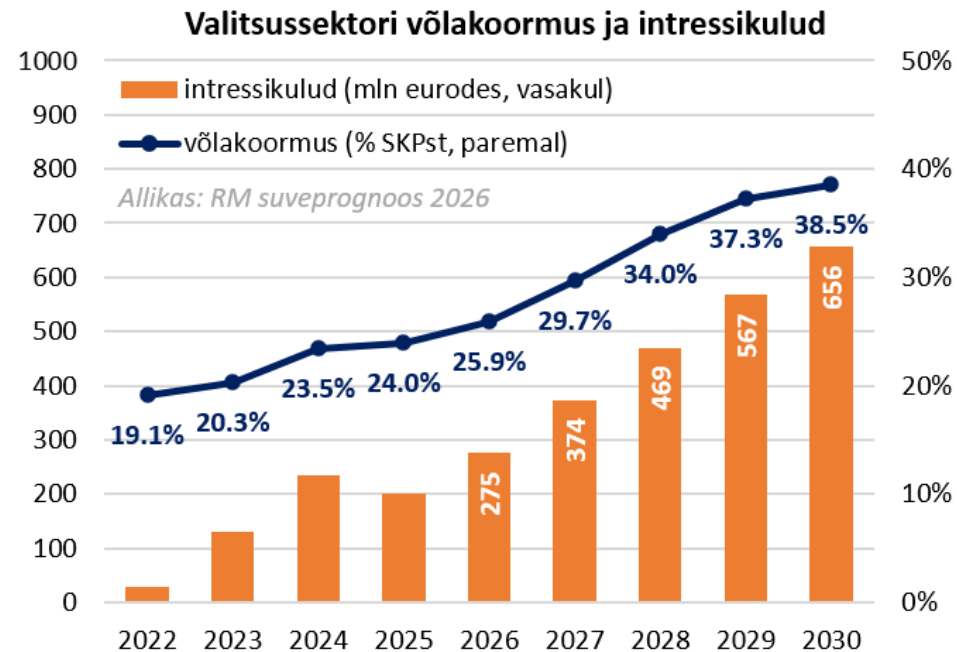
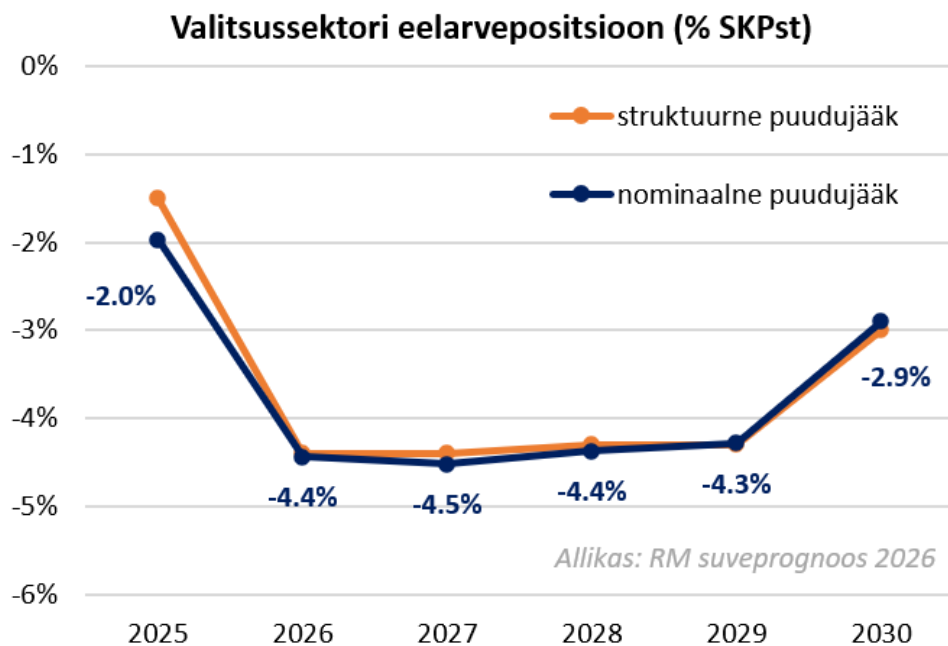

Mida eelarvenõukogu sügiseti teeb?

- Koostame 2 nädala jooksul arvamuse **rahandusministeeriumi suvise makromajandus- ja rahandusproгноosi kohta**, mis on aluseks järgmise aasta riigieelarve ja järgmise nelja aasta eelarvestrateegia koostamisel.
- Koostame enne riigi eelarvestrateegia (RES) kinnitamist arvamuse **valitsuse seatud eelarve-eesmärkide kohta järgmiseks neljaks aastaks**. Hindame selles, kas seatud eelarve-eesmärgid vastavad eelarvereeglitele ning on saavutatavad.

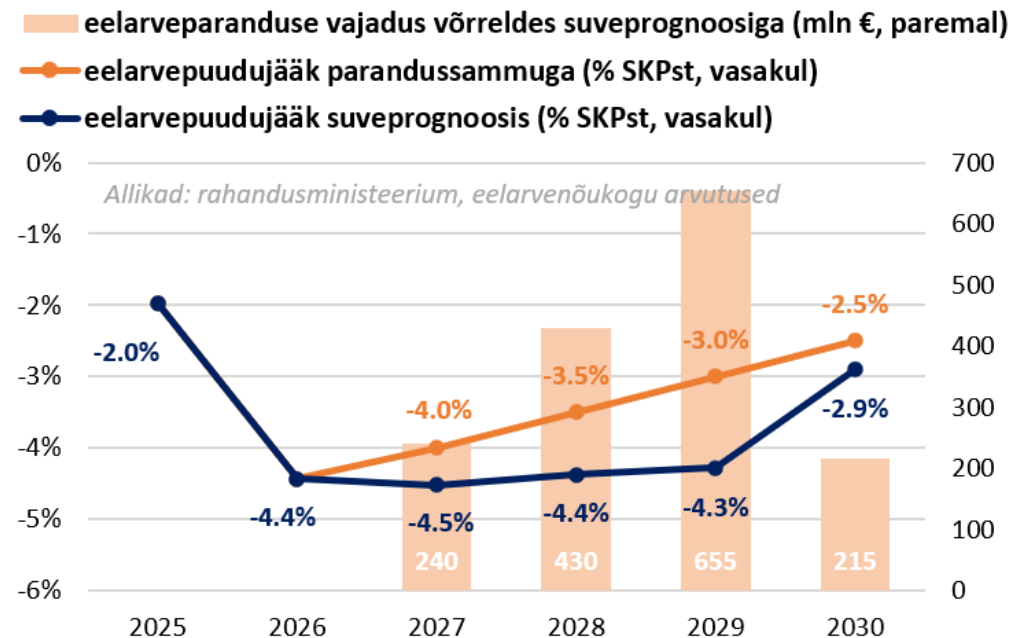
Riigirahanduse väljavaade eelarvearutelu eel

- Rahandusministeeriumi suveproгноos nägi ette püsivat eelarvepuudujääki 4–4,5% SKPst.
- Selline eelarvetrajektor paneks riigi võlakoormuse ja intressikulud kiiresti kasvama.

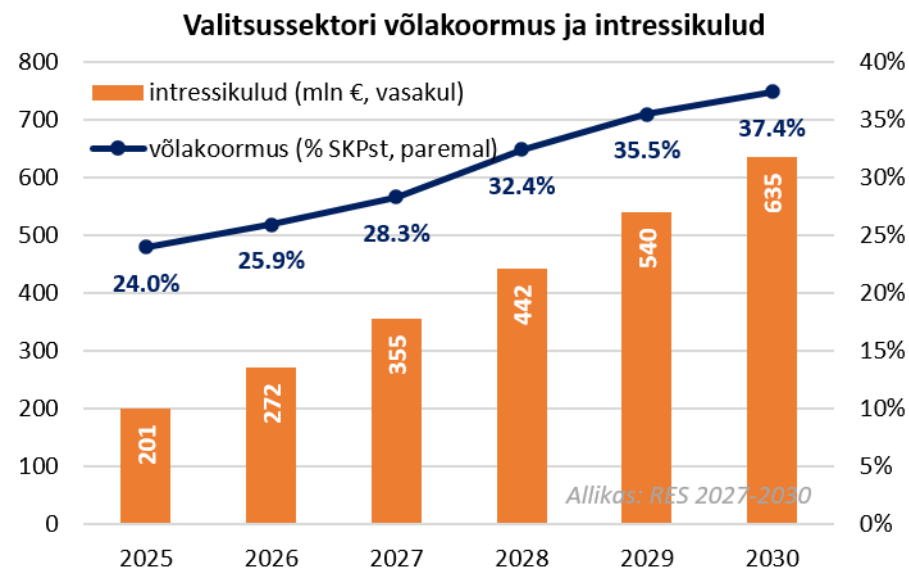
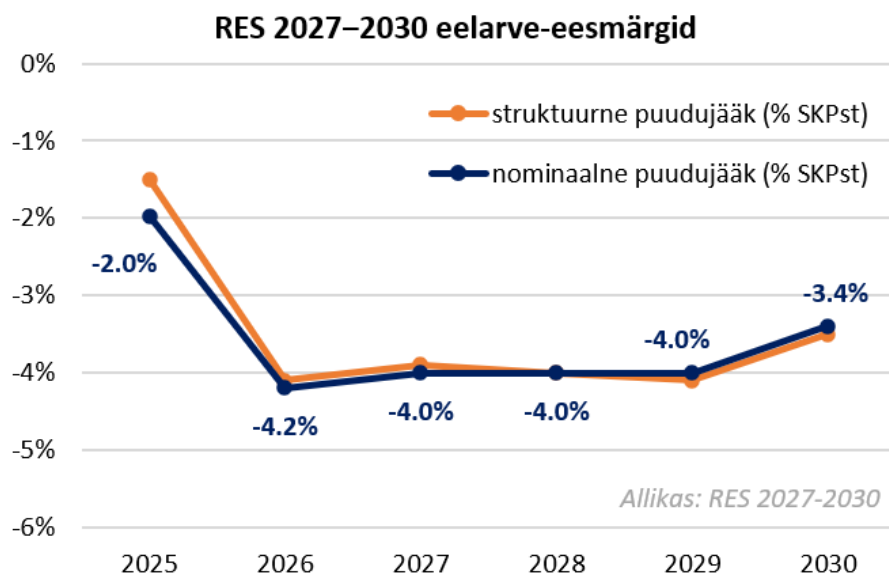
Eelarvenõukogu soovitusel eelarvearutelu eel

- Aeglustamaks võlakoormuse edasist kasvu ja intressikulude kuhjumist, tuleks eelarveparandusega alustada juba 2027. aastast, mitte oodata vabastusklausli lõppu.
- Et sobilik parandussamm (0,5% SKPst) ja võlga stabiliseeriv eelarvepuudujäägi sihttase (−0,5%/−1% SKPst) juba sisaldub kodumaistes eelarvereeqlites, tuleks need uuesti jõustada.

Riigirahanduse väljavaade RESis

- RESi koostamisel on 2027. aasta oodatavat puudujääki vähendatud 4%ni SKPst, kuid seejärel eelarveparandus peatub. Parandus ei jätku ka veel 2029. aastal.
- Suveprognoosiga võrreldes jääb 2030. aasta võlakoormus vaid 1,1 pp võrra madalamaks ning järgmise nelja aasta intressikulud kokku 100 miljoni euro võrra väiksemaks.

Eelarvemeetmed RESis

- 2027.–2030. aastaks seatud eelarve-eesmärkide saavutamise eeldab RESi tulu- ja kulumeeetmete realiseerumisest oodatud kujul.
- Hetkel näeme rohkem ebakindlust puudujääki vähendavates kui suurendavates meetmetes, mistõttu on riskid pigem suurema eelarvepuudujäägi suunas.
 - Kas lõhkeainetehasega seotud kulud liiguvad riigisektorist ja eelarvepuudujäägist välja?
 - Kas vanglarendilepingu mahud õnnestub täita täies ulatuses?
 - Kas korterelamute ja ettevõtluse toetusmeetmetest laekub nii palju maksutulu?
 - Kas kokkuvõttes väheneb eelarvepuudujääk piisavalt, et tekiks loodetud kokkuhoid riigivõla intressikuludelt, arvestades ka intressimäärade viimaste arengutega finantsturgudel?

RESi eesmärkide vastavus eelarvereeeglitele

RESi eesmärgid ja Euroopa Liidu eelarvereeglid

- Valitsuse eesmärk on kasutada vabastusklausliga kaasnenud paindlikkust maksimaalselt ära.
- RESi alusel on osa sellest paindlikkusest kavandatud ka 2028. aastale järgnevale ajale.
- Vabastusklauslit tuleks tõlgendada kui üleminekuaega leidmaks kõrgematele kaitsekuludele püsiv katteallikas riigieelarves.

RESi eesmärgid ja kodumaised eelarvereeglid

- Kodumaised eelarvereeglid on peatatud kaitsekulude vabastusklausli ajaks.
- Kas vabastusklausel lõppeb 2028. aastaga? Või tuleks ka pärast 2028. aastat arvestada vabastusklausli paindlikkuse raames otsustatud, ent hiljem laekuvate kaitsekuludega?
- Eelarvenõukogu soovitus alustada eelarveparandusega kodumaiste eelarvereeeglite alusel juba 2027. aastast muudaks selle arutelu ebavajalikuks.

Kokkuvõtteks

- Kiidame 2027. aasta eelarvepositsiooni parandust, ent oodanuks puudujäägi vähenemist ka edaspidi. Jääme oma soovitusel juurde vähendamaks eelarvepuudujääki igal järgneval aastal.
- RESis seatud eelarve-eesmärgid vastavad eelarvereeglitele, lähtudes nende paindlikust tõlgendusest.
- Eelarve-eesmärkide saavutamine eeldab RESi meetmete realiseerumist oodatud kujul, kuid näeme ebakindlust mitmes puudujääki vähendavas meetmes.
- Ka eelarve-eesmärkide saavutamisel kasvavad riigi võlakoormus ja intressikulud kiiresti.
- Kõrgematele kaitsekuludele püsivat katteallikat riigieelarves endiselt pole, vajalik kohandus on edasi lükatud tulevikku.
- Pikk paus ja ebakindlus nende taasjõustumise ajas kahjustab kodumaiste eelarvereeglite töökindlust. Sel ajal ei toimi need signaalina väljapoole Eesti korras riigirahandusest.

